

Natalia Cuber „Powiastka o starziku Konradzie i Utopcu”

Downo, downo tymu żył prapra starzik- Konrad, co robiył na banie za maszynisty, a jak miał czas wolny, to siedzioł w przewianej budce na brzygu Odry. Wysiadywoł tam czynsto do dwanostej w nocy, aż przyszli ludzie z ostatnigo cuga. Na drugiej stronie był słup i dwie blachy, co ludziska trzaskali, aby przewoźnik wiedzioł, że chcą przejechać na drugo strona rzyki.

Razu pewnego prapra starzik przyszoł z roboty, szoł do budki nad Odrą, zrobił se ogień w piecu, legnył se na ławie i drzymo. Obudził go trzask, jakby sto koni leciało. Otworzył dzwiyrze i zagłodo, a tu taki fajny karlus stoi i pyto się, czy by prapra starzik nie zagroł z nim w karty. –Czamu ni, siodej- godo starzik. Myśloł on, że przyszoł zmiennik do roboty. Zaczli grać. Ale starzik, kiery był wielki miglanc, pomyśloł se, że takiemu małemu karlusowi nie do sie ograć i zaczął łoszukiwać. Sztyjc wygrywoł, a tamten nic. Dopiyro jak na zygorze z kukułką pizło dwanosto w nocy, to karlus trzasnął kopytym, aż na delowce wypoliło jak ogniem końskie kopyto i pado: - Ty mie tu za błozna robisz! Co ty se myślisz, baniorzu pieroński? Doczkej, jo ci pokoże, beskursyjo - i uciyk czym pyndzyj. Dopiyro starzik sie domyślył, że to był utopiec.

Za pora minut przyszli chłopcy z cuga z popołudniowej zmiany. Zaczli walić blachami, a starzik miał strach wylyś z budki i wyjechać łódką. Zagłodo, a tu zamiast trzech chłopów na brzygu stoi sztyrech. Tyż nie wiedzieli, skąd się wzion tyn czworty. Posiadali do łódki, aż starzik wiośluję i co ni może ruszyć, to ni może ruszyć. Siągnył do kapsy, wyciągnął różaniec i zaczął rzykać. A utopiec skoczył do wody, bo sie okropnie boł różańca. Był ogromny plusk i to dopiyro starzik skapowoł się, że to był zaś tyn pieroński utopiec. Cały mokry, spocuny, przyszeł do chałupy, obudził mamulka i powiedzioł o tym utopcu. A mamulka - Dyć już tam nie łaż, bo cie tam jeszcze tyn najdych utopi, dyć mosz robota na banie, a obejrzij sie lepszy za jaką gryfną frelką, bo fach przeca mosz.

Od tamtej pory jeździył jyno cugiył z Raciborza do Rybnika przez Nyndza i Lyski. Niż ta ciuchcia sie rozpędziła, piyrwsze jechała pomału, a starzik mog sie oglundać sarny w lesie i dziołchy na łące, jak suszyły siano. Jedna pogroziła mu grabiami, drugo pokiwała mu rynką. Przijechoł z roboty do dom i opucowoł se koło od tatulka- tako staro drynda. Namazoł olejym, wyglancowoł i jechoł w niedziela na muzyka do Lysek szukać tej frelki, co przewracała siano. Tańcowoł z dziołchami i opytowoł sie, kiero tam koło tych dymbów mo łąka. Aż tam jedna mu godo - Dyć to jo z Maryką przewracała te siano. Widzisz, ona tam stoi w rogu z tymi długimi warkoczami. Zatańcowoł jedyn, drugi konsek z Maryką. Ze wsi karlusy chciały go przeca przegonić, bo do fajnej dziołchy sie zalycół. Nazłoł mu zrobili i lingsztanga w kole namazali mu gównami, i śmierdzioł okropnie. Gańba go było i na drugo niedziela nie jechoł na zolyty. Ale jego starka prawili: - Co z ciebie za zawałaty chłop, kie sie synków z Lysek boisz? Starzik porozwarzowoł i zaś na drugo niedziela jechoł. Ale ni na kole, ino wzion siwka i wóz stary mioł. Jak przijechoł ku mostku, to koń stanył dymba i jak nie ruszy dali, tak nie

ruszy. – Zawzioł sie na mie ten utopiec – pomyśloł starzik, ale jo tyż nie odpuszcza! I pojechał po farorza, żeby pokropił wodą święconą ten mostek. I pomogło.

Starzik dostał od mutry nowe koło, coby mu sie lepszy jeździło na te zolyty. Poszoł na muzyka, co była w sali u „Gelnera”, dziołchy tańcowały aż do dwanostej w wieczór. Przyyszło piykny karlus na ta muzyka, a szwarny był okropnie, wszyscy dziołchy chciały śnim tańcować. Wela z włosów se przeciepnął i dali wszystkie broł do tańca. Aż Julka godo do Paulki: - Obejrz, co on mo jakoś noga sztafno - i bokiym go obserwowaly. A Julka godo: - Jo poczuła, że tam w tych galotach mo coś twardego. Ale on broł jedna dziołcha za drugom i wywijoł w tańcu. Jak pizło dwanosto w nocy, jak trzasnął kopytym końskim, to w delofce wypoliło sie końskie kopyto i prosto do dwiyrzi uciyk na dwor i stracił sie. Wszyscy wiedzieli, że to był utoplec. Frelki z muzyki boły sie iś do chałupy, a karlusy to wykorzystały, bo musieli iś je odkludzić. Starzik, kiery z Maryką swoją tańcował, tyż to widzioł i nie bardzo mu do śmichu było, bo wiedzioł, że utopiec na nigo sie zawziął i beztoż ta breweryja.

Siod na koło i jechoł do dom. W kapsie mioł plaskówka, tako mało flaszeczka. Napił sie, flaszka styrczył do kapsy i jedzie. Naroz pozdało mu sie, że ktoś jedzie za nim. Zacznył byndałować coroz bardzi, a czym pryndzy jechoł, to ktoś za nim bardzij gwizdoł. Przyjechał ku chałupie cały spocony, aż koszula szło kryć. Zeskoczył z koła i gwizdać przestało. To ta flaszka w tej kapsie ni miała zakryntki i luft z flaszki gwizdoł. – O pierona – godo Konrad – To jo som siebie tak wylynkoł przez tego utopca.

Cały bezrok jeździł na zolyty co niedziela, jak mioł wolne i zaczął szporować piniondze, bo sie chcioł z Maryką żenić. Dziołcha była fajno, robotna i bogato. Ojcom od nij dycki sie przychlybioł i pomogół skludzić siano do chałupy albo jechać na targ ze świniami. Jak już rok chodził, pogodali o weselisku przy bonkawie z krepłym i zisćie z tyjem. Szfigerfatry się zgodzili, młodzi sie pożenili, wybudowali chałupa i mieli sześcioro dzieci. Ale starzik Konrad o swojij przygodzie z utopcem nie zapomniół, wody sie boł okropnie i barziska z daleka omijoł. A na łódke wsiąść albo w stawie sie okompać żoden by go nie namówił.

I można by powiedzieć, że z Maryką żyli długo i szczęśliwe, przoli se i gynał im sie wiodło. Dożyli diamentowych godów. Konrad umrzył, jak mioł 84 lata, a Maryka 95. Ale utopiec tyż o starziku nie zapomniół i sztyjc mu ni móóg darować, że go w te karty oszukiwoł. I tak Konrad z Maryką małego synka Jorgusia pochowali, bo do studni wpod. A cera ich Gryjta już dorosło była i żonato, jak się pod niom i jej chłopem lód na rzyce zarwoł i tyż się utopili.

Takie to były czasy, kiedy utopce panowały, a że mściwe były łokropnie, to lepiej z nimi nie zadziyrac...